

**Palvelualojen
ammattiliitto**

Servicefacket

Lausunto

06.09.2022

Asia: VN/6984/2021

Ehdotus kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä yleisesti?

Kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartta sisältää kehittämistoimia, joiden tarkoituksena on toimia määrittelevinä linjoina ja kansallisena ohjaavana asiakirjana Euroopan neuvoston kulttuurireittitoiminnassa. Tiekartta ulottuu vuoteen 2030 ja sen päävisiona on, että kulttuurimatkailu tuottaa kestävää kasvua, erottuu elämyksellisyydellään ja vaikuttaa verkostoituneesti. Kokonaistavoitteen mukaisesti kestävä kehitys on huomioitu tiekarttaehdotuksessa läpileikkaavasti ja tätä Palvelualojen ammattiliitto PAM (jatkossa PAM) pitää erinomaisena lähtökohtana.

Asiakirjasta ja sen kaikista osa-alueista on kuitenkin valitettavasti jätetty sosiaalinen vastuu laajempuna kokonaisuutena kokonaan pois. Tätä PAM pitää erittäin merkittävänä puutteena suhteessa myös Suomen matkailustrategiaan laajempuna tiekarttaa ohjaavana asiakirjana. Vastuullista matkailua on lähestytty tiekartassa alkuperäiskansoihin liitettävän sosiaalisen kestävyuden kautta. Tämä ei kuitenkaan ole riittävä viitekehys vaan sosiaalisen vastuun käsitettä on tarkennettava.

PAM kommentoi omassa lausunnossaan tiekarttaa ensisijaisesti tämän pois jätetyn sosiaalisen vastuun näkökulmasta ja haluaa lausunnollaan nostaa esille tarpeellisuuden huomioida tämä suomalaisena valttikorttina myös kulttuurimatkailun kehittämisessä. Sosiaalisessa vastuulla PAM tarkoittaa tässä kontekstissa erityisesti vastuuta henkilöstöstä, yhdenvertaisuudesta ja laajemmin toimitus- sekä toimintaketjujen työoloista, ihmisoikeuksista, yhdistymisvapaudesta ja esimerkiksi lapsityön ja pakkotyön käytöstä. Yritysten vastuuseen liittyvällä keskustelulla on pitkä historia ja

siihen liittyvät käsitteet, mittarit ja standardit ovat vakiinnuttaneet paikkansa ja siksi tämän tulisi näkyä myös tiekarttatyössä. Suomen matkailustrategian 2019–2028 mukaisesti "Suomen tavoitteena on olla Pohjoismaiden kestävimmin kasvava matkailukohde. Suomalaista matkailua on määrä kehittää vastuullisena ja kasvavana palveluliiketoiminnan alana, joka luo hyvinvointia ja työllisyyttä ympärivuotisesti koko Suomessa. PAM katsoo, että tässä tavoitteessa toteutuakseen, on sosiaalinen vastuu otettava vahvasti agendalle jo suunnitteluvaiheessa kaikilla matkailun osa-alueilla.

PAM näkee, että sosiaalinen vastuu on ennen kaikkea mahdollisuus suomalaisella matkailulle ja siksi vastuullisuuden käsitettä tulisi laajentaa matkailumme tulevaisuutta ja valttikortteja kehittäessä. Näin todetaan myös Suomen Matkailustrategiassa: Kansainvälisillä työmarkkinoilla Suomen kilpailuetuna voidaan nähdä sosiaalinen vastuullisuus työntekijöistä esimerkiksi yleissitovien työehtosopimusten kautta (Suomen matkailustrategia 2022–2028 ja toimenpiteet 2022–2023, s. 18).

Parhaimmillaan vastuullinen yritystoiminta muodostaa koko matkailualalle kilpailuedun, joka vaikuttaa myönteisesti koko alan imagoon, brändiin ja työnantajakuvaan sekä vahvistaa alan yritysten asemaa markkinoilla. Osana sosiaalisen vastuun osallisuutta, PAM pitää tärkeänä, että työntekijöiden osallisuus matkailualan kehittämisessä otetaan lähtökohdaksi jo tiekartan kaltaisessa suunnitelmavaiheessa. PAM katsoo, että henkilökunnan kouluttaminen, sitouttaminen ja ottaminen mukaan päätöksentekoon on tärkeä osa laadun kehittämistä ja uusien innovaatioiden syntymistä.

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Kulttuurimatkailun tiekartta sisältää useita erinomaisesti muotoiltuja tavoitteita, jotka toteutuessaan edistävät suomalaisen kulttuurimatkailun tunnettuutta niin kotimaassa kuin ulkomailla. Yllä mainitun mukaisesti PAM näkee tärkeänä, että työryhmä lisää sosiaalisen vastuun käsitteen osaksi tiekarttaa ja lopullista tavoitteiden toimeenpanoa. Sosiaalisen vastuun toteutumiseksi on tärkeää, että myös työntekijöitä ja työntekijäjärjestöjä kuullaan osana tiekartan jatkopäivittämistä ja asteittaista toimeenpanemista.

Kommenttinne luvusta 5.1

PAM pitää erinomaisena lähtökohtana, että alan yhteistyön parantamista lähdetään työstämään kartoittamalla kokemuksia kulttuurin ja matkailun sekä lähialojen yhteisistä opintokokonaisuuksista ja hyödynnetään niitä koulutustarjonnan kehittämisessä. PAM toivoo erityisesti, että opintokokonaisuuksien kehittämisessä otetaan huomioon alalla työskentelevän henkilöstön jatko- ja lisäkoulutustarpeet.

Kommenttinne luvusta 5.2

PAM pitää tärkeänä, että kestävyyttä käsittelevään kappaleeseen lisätään vastuullinen matkailun yritystoiminnasta puhuttaessa viittaus myös sosiaaliseen vastuullisuuteen. Sosiaalisesti vastuullinen yritystoiminta muodostaa kilpailuedun, joka vaikuttaa myönteisesti yrityksen brändiin ja työnantajakuvaan. Puhuttaessa matkailumme kestävydestä, tulee ehdottomasti nähdä myös tämän sosiaalinen ulottuvuus.

Täydentävän tekstin lisäksi esitämme, että kohdan 5.2.1 Toimenpiteet alakohtaan ”Kulttuurimatkailun kestävä toimintakulttuuri vahvistuu” lisätään seuraava toimenpide:

- Sosiaalinen vastuu otetaan tiiviiksi osaksi kestävän matkailun kehittämistä ja kestävän matkailun määritelmää.

Kommenttinne luvusta 5.3

PAM pitää hyvänä, että luvun 5.3. toimenpiteissä kohdassa ”Hyödynnetään ja tuetaan alueellisia kulttuurisia vahvuuksia monipuolisen ja ympärivuotisen kulttuurimatkailun tarjonnan lisäämiseksi sekä kotimaisille että kansainvälisille matkailijoille” on otettu matkailun ympärivuotisuus esille alueellisena vahvuutena. Matkailuala on merkittävä alueellinen sekä nuorten työllistäjä.

PAM katsoo, että kulttuurimatkailulla on valtava potentiaali kehittää suomalaista matkailua ympärivuotiseksi. PAM pitää merkittävänä tavoitteena, että matkailualaa kehitetään tavoitellen mahdollisuutta toimia ympärivuotisena työllistäjänä ja työympäristönä. Tällä tavoitteella on merkittävä rooli alan vetovoimaisuuden parantamisessa ja varmistamisessa myös tulevaisuudessa. PAM katsoo, että ympärivuotisuutta vahvistamalla voidaan lisätä esimerkiksi pysyviä ja kokoaikaisia työpaikkoja sekä nostaa palveluiden käyttöastetta.

Kommenttinne luvusta 5.4

-

Kommenttinne luvusta 5.5

-

Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin tiekartan toimenpiteiden toteuttamisessa?

PAM haluaa lausunnossaan huomauttaa, että ei ole aikaisemmin saanut mahdollisuutta osallistua tiekarttatyöhön kulttuurimatkailun osalta. PAM lausuu tiekarttaan lausuntopyynnön jakelulistan ulkopuolelta. PAM toivoo ministeriön ja työryhmän jatkossa lisäävän myös kaikki aihepiiriin parissa työskentelevät työmarkkinajärjestöt osaksi sidosryhmäkäsittelyjä mahdollisimman laajan ja toimivan keskustelun sekä saumattoman yhteistyön varmistamiseksi. Tässä kulttuurimatkailua käsittelevässä tiekarttatyössä tämä tarkoittaa erityisesti työmarkkinajärjestöjen osalta myös työntekijäjärjestöjen

kuulemista sekä kutsumista mukaan työhön. PAM neuvottelee matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskeva työntekijöiden työehtosopimuksesta alan yrityksiä ja työnantajia edustavan Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n kanssa. Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden työntekijöiden työehtosopimuksen alaisissa töissä työskentelee Suomessa noin 75 000 työntekijää. PAM katsoo, että tämän edustavuuden vuoksi PAMilla on tärkeä rooli toimenpiteiden viestimässä ja eteenpäin viemisessä omalle jäsenistölleen.

Miten arvioisitte tiekartan toimenpiteiden vastuuttamista? Ovatko kaikki keskeiset toteuttajat kunkin toimenpiteen osalta tunnistettu? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

Kts. Edellinen vastaus

Mahdolliset muut tiekarttaehdotusta koskevat huomionne.

-

Reponen Eveliina
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry